

Ojczysty - dodaj do ulubionych / Ciekawostki językowe

HETKA-PĘTELKA

OJCZYSTY – DODAJ
DO ULUBIONYCH

Poprawnie zapisujemy z łącznikiem (a nie rozdzielnie i nie z myślnikiem): HETKA-PĘTELKA, czyli 'ktoś mało znaczący, ktoś nic nieznaczący'. Dlaczego HETKA i dlaczego PĘTELKA? Jeszcze do połowy XX w. HETKĄ zwano 'liczego, zabiedzonego konia' („Dajcie no krajowym hetkom jedzenie i wygody, a pożyteczniejszymi będą od kosztownych wyścigowców angielskich” – przekonywał Bolesław Prus). HETKA to zdrobnienie od pochodzącego prosto z łaciny, sporadycznie używanego słowa HETTA 'coś nic nieznaczącego' (z łac. hetta w tym samym znaczeniu). A co ma HETKA 'licza szkapa' do PĘTELKI 'uszka z tasiemki czy sznurka'? Julian Krzyżanowski tłumaczy to, odwołując się do niewybrednych żartów Sienkiewiczowskiego pana Zagłoby. Pan Zagłoba szydził z szamerowanego złotymi i srebrnymi pętlicami umundurowania litewskich chorągwi, które – jego zdaniem – niewarte były aż tak wytwornych mundurów. PĘTELKA w tym kontekście oznaczałaby zatem jeźdźca – równie marnego jak dosiadana przez niego HETKA, w myśl powiedzenia, że lichy koń wart lichego jeźdźcy.